

GAZETA TRANSILVANIEI.

Redacțiunea și administrațiunea :

Brașov, piața mare Nr. 22. „Gazeta“ iese
Mercurul, Vinerea și Duminica.

Prețul abonamentului :

Pe un an 10 fl., pe șase luni 5 fl., pe
trei luni 2 fl. 50 cr. Teri externe pe șase
luni 14 fr., pe un an 28 franci.

Anul XLVII

Să prenumera :

la poștele c. și r. și pe la dd. corespondenți.

Anunțurile :

una serie garmondă 6 cr. și timbru de 30
cr. v. a. pentru fiecare publicare. — Scri-
sorii nefrancate nu se primesc. — Manu-
scripte nu se retrămit.

Nr. 17.

Vineri 10 (22) Februarie

1884.

Brașov 10 Februarie st. v.

În Budapesta, în cea mai mare apropiere a „factorilor politice dominante“ s'a înființat un consensământ declarat al acestor factori și, sigur că far' de scirea consorțiului frățietății din sas-utca, o reuniune școlară maghiară, asemenea Reuniunii ce s'a format în Germania sub numele de „Schulverein“.

Asemănarea de care vorbim, se referă însă numai la organizațiunea esteriă, nu și la scopul reuniunii. Maghiarii nu se mulțimesc, ca Germanii, de a forma o ligă pentru apărarea și susținerea elementului lor de pretutindeni și pentru promovarea culturii lor naționale. O reuniune școlară maghiară cu scopul apărării maghiarismului de desnaționalizare nici n'ar avea înțeles în împrejurările actuale, căci nimeni pe lume nu amenință azi elementul maghiar din țerile coronei s-lui Ștefan; din contra acest element ocupă chiar în stat o poziție privilegiată pe conta egalei îndreptări a celorlalte popore, cari nu-și derivă originea dela Arpad.

Și intrădevăr, scopul reuniunii școlare maghiare, înființate de curând în capitala ungară, nu este apărarea și cultivarea elementului maghiar, ci asimilarea elementelor nemaghiare din țară prin maghiarizare. Acea reuniune va fi o oficiă pentru crearea de apostoli ai maghiarisării, cari se răspândesc prin toate unghiurile și unghiulețele și se desfășure, sub scutul puterii statului, stégul intoleranței și al despotiei naționale maghiare.

Înainte cu vreo opt zile numita reuniune și-a ținut prima adunare generală și și-a ales comitetul central executiv. Discursurile de inaugurare toate au accentuat, că reuniunea acesta maghiară este chemată a da un avânt mai mare maghiarisării în tota țară. Tote ziarele maghiare, începând dela cel mai guvernamental până la cel mai opozițional, comentează scopul Schulverein-ului maghiar în același sens. Numai cei dela consorțiul Nr. 1 al frățietății și al împăciuirii, care este „mai aprôpe de factorii politice dominante“ nu sunt încă lamuriți și limpediți despre „causa și natura provizoriă ori definitivă“ a maghiarisării. Lor nu le este încă destul de „precisat“ cuventul „maghiarizare“ și se indoiesc dacă sub maghiarizare se înțelege numai „lățirea cunoștinței limbei maghiare“ ori și „stêrpirea celorlalte limbi“?

Cavalerii împăciuirii în nevinovăția și sinceritatea lor, care nu admite nici o „supraprețuire“ a puterii de viață proprie națională, merg chiar un pas mai departe și dicu, că „maghiarizarea este un lucru de convențiune, unde sila, terorizarea, batjocura nu pot avea loc“ și acesta o argumentează prin afirmarea, pe care se bazează credulii lor politici, că „naționalitatea ungară ne este sprijinul în lupta pentru existență, ce avem se-o purtăm și că eu cât Ungurii se vor întări mai tare cu atât vor pute corespunde mai bine chemării lor...“

Din premisele aceste ori ce om cu mîntea sănătoasă și a căruia cap nu este amețit de splendoră ce-o desvôltă diferiții patroni și diferitele patronese în saloanele capitalei ungare, și va ști face concluziunea și fără de a mai citi articolul, cel reproducem mai la vale, din „Pesti Napló“.

Ce voiesc fundatorii reuniunii școlare, dacă nu întărirea totu mai mare a naționalității maghiare ca se-și potă împlini pretinsa misiune

în Orient? Și cine ar mai pute convinge azi pe Maghiari, că elementul lor se potă întări și fără ca se se slăbescă celelalte elemente din acest stat?

Apostolii maghiarisării voiesc întărirea naționalității maghiare, der numai pe conta celorlalte popore; ei voiesc lățirea cunoștinței limbei maghiare der numai pentru a delatură pe celelalte și aceea, că „lucrul de convențiune“ se face cu multă silă, terorizare și batjocură, se vede și din cazul cel mai recent întemplat în Sătmăr, unde membrii unei case maghiare au hotărît, că Românii nu mai au lipsă de a ceti foi românesce decât sciu unguresce!

Marele pericol, ce ne amenință limba și naționalitatea nu-lă provocă însă atât reuniunea maghiară însăși ci mai vortosul faptul, că ea se organizează sub scutul statului și o foia guvernamentală din Clușiu declară sus și tare, că scopurile de maghiarizare ale noii reuniuni școlare maghiare se unesc cu legile statului, în cari consorțiul frățietății își întemeiază toate speranțele sale.

Dușmanii limbei noastre se organizează acum și pe cale socială. Noi nu le putem răspunde altfel decât înființând și noi reuniuni pentru apărarea și înaintarea școlilor noastre.

Lugaș, 17 Februarie 1884.

În mai multe ziare s'a publicat rescriptul ministrului de interne la „Recursul“ și „Protestul“ care l'am înaintat în contra procederei d-lui comite suprem Tabajdy la alegerea vice-comitelui Iakabffy. Mie nu mi s'a comunicat acel rescript, der după jurnale cuprinsul lui meritoric e, că d-lu Tabajdy a lucrat „bine și cu mult tact“, atunci când nu a admis la pertractare propunerea mea: a nu primi jurământul dela Iakabffy și a cere dela înaltul ministeriu investigațiune pentru abuzurile, presiunile și cumpărările accentuate.

Eu am cerut dela d-lu ministru să caseze procederea comitelui suprem ca vătămătoare de lege, și elu îmi răspunde, că comitele a lucrat „cu mult tact“.

Der eu nu am cerut dela ministru atestat despre purtarea cu „tact“ ori fără „tact“ a d-lui comite suprem Tabajdy, căci așa sciam până acum, că ministrul de interne nu e forul competent de a distribui diplome despre priceperea bunei cuviințe sau a purtării „cu tact“; eu am cerut neviolarea libertății de discusiune pe basa legii pozitive și ministrul se da din drum în latori, caută să se scape cu bunul tact de detorința de a susține legea.

Să asecure d-lu Tisza lumea întregă, că d-lu Tabajdy: e om cu mult tact, acesta numai aceia o vor crede, cari nu au avut fericirea a-lu cunoște pe d-lu Tabajdy, era cari au avut de lucru cu elu, vor câștiga o forte rea opiniune despre d-lu Tisza în urmarea declarării sale, că d-lu Tabajdy e om „cu mult tact“.

De ce nu a dat d-lu ministru răspuns categoric la acea întrebare, ce am supus-o eu deliberării, că: ore e „legală“ procederea d-lui comite suprem, prin carea din propria auctoritate denegă pertractarea unei propuneri făcute conform legii și regulamentului de pertractare — ori nu e legală? D-lu ministru nu are curagiul a declara acesta procedere de „legală“, căci atata uitare de sine nu potă pune pe hârtia nici chiar față de recursul unui Român, — er decât nu declară d-lu ministru de „legală“ procederea comitelui su-

prem, atunci este „nelegală“ și cu toate că e nelegală, că se nu fie silită a împlini cererea dreptă a unui Român și că se potă ajuta pe un Ungur, recurge la „bunul tact“ al cărei de lege și declară aceea ce nu e „legală“ de de-o lucrare făcută cu „mult tact“.

Dacă cineva ia un lucru pe cale oprită și aflându-se acelu lucru la el, la întrebarea: pe cale „legală“ ai agonist acest lucru? și dacă elu ar răspunde: ce v pasă de cale „legală“ sau „nelegală“, faptul, că am acest lucru, e destulă probă, că posedu „mult tact“?!

Ce ar dice omii dintr'o țară, unde domnesce morala și respectul cătră lege despre acest om?

Și la noi ministrul află, că „cu bun tact“ poți călca și legea pozitivă! „Tact bun“ însă numai la fapte frumoșe și nobile potă avea cineva; la fără-de-legi se numesce acesta „rafinărie“.

Contra „rafinăriei“ nu potă da protest și recurs decât înaintea opiniunii publice.

Coriolan Brediceanu.

Cronica evenimentelor politice.

În partida Kossuthianilor s'a iscat o mare neînțelegere. Membrii transilvaneni ai partidei nu sunt mulțumiți cu manifestul electoral publicat la 30 Ian. și au instituit în Clușiu un comitet executiv deosebit. Mai întâi nu sunt mulțumiți ardelenii, pentru că în acel manifest n'a fost primită uniunea personală și apoi pentru că ei nu împărtășesc vederile exprimate acolo asupra cestiunii evreiesci. De aceea partida Independenței maghiare din Ardelu va publica un manifest deosebit.

Proiectul legii industriale ce s'a publicat zilele aceste, conține dispozițiunea că pentru a căpetă dreptul de a purta o meserie nu este de lipsă ca petentul se dovedescă aptitudinea s'a pentru aceea meserie. Dispozițiunea acesta, cu toate că e în sine forte liberală, a deșteptat opoziția societății industriale din Pesta, care a ținut o conferență, în care s'a hotărît a se adresa o petițiune la dietă, ca fiecare care voiesc se porte o meserie se documenteze aptitudinea sa și ca corporațiunile industriale se fie pretutindeni obligatorice pentru fiecare industriaș.

Diarul „Die Presse“ din Viena i se scrie din Stockholm: Peste câteva luni orașul Stockholm se asteptă la o interesantă vizită princiară. Regina Elisabeta a României rudă de aprôpe cu regina Svediei și Norvegiei, va fi ôspele Curții noastre. Regina voiesc a asistă la represintarea operii „Neaga“, alu cărei textu e compus de Regina României și a cărei musică e arangiată de d. Ivar Halström. De curând au sosit costumele pentru această operă din România, unde se petrece acțiunea și soliștii noștri sunt deja gata cu studiarea părților lor. Regina Elisabeta a mai stat acum vr'o opt-spre-dece ani câtva timp la rudele Sale svediane și Ea de atunci încece se înteresază forte mult de țera noastră și mai ales de literatura noastră.

L'Indépendance Roumaine reproducând discursul ținut de deputatul german, d. Frid. Kapp în „Deutscher Schulverein“, societate organizată într'adinsu pentru a ajuta pe Germanii din Ungaria, îl însoțesce de următoarele cuvinte: „Germanii se plângu, pentru că Ungurii nu mai vor să vorbească

mentesce; Românii ar fi mulțamiți, dacă nu ar fi siliți să învețe limba unghurească și să-o vorbescă. Germanii se interesază de sârtea celor 200.000 de Sași din Transilvania și un deputat german ia cuvântul, în o întrunire publică, în favoarea lor. Vedutu-s'a vre-odată un deputat din România, ridicându-se la vre-o tribună ôre-care, pentru a protestă în contra opresiunii, ce o exercită Ungurii asupra celor 3 milioane de Români, ce locuesc în Ungaria? Ar fi timpul ca să-o facă și, cu tôte că România nu se pôte compară cu Germania, credem, că datoria este aceeași pentru cel mic și pentru cel mare și că, dacă marea Germania se interesază de sârtea celor 200.000 de Sași din Transilvania, mica România are, ca și ea, dreptul și datoria de a se interesă de sârtea celor trei milioane de Români din Ungaria, a celor trei milioane de frați d'ăi noștri, pe cari voescă a-i desnaționalisă prin tôte mijlocele.

Din Belgradă sosesc știrea că nouul cabinet sârbesc este format. D-lu Cristici, după ce a încercat în zădar a scôte o majoritate reacționară a Scupeinei, cu ajutorul unor pressioni ne mai pomenite la alegeri, a trebuit să facă locu d-lui Garașanin care este numit președinte alu consiliului și ministru de externe. Majoritatea a eșit progresistă nu cum a creșut d. Cristici și unu compromis între acesta din urmă și Garașanin nu s'a putut face. Regele a mulțumit lui Cristici într'unu autografu pentru serviciile ce i le-a făcutu lui și patriei „într'unu timp cându pericolul era mare.”

Numirea principelui Orlov ca ambasadoru la Berlinu a produsu atât pe aici cât și prin Petersburg o bună impresiune. Ea a făcutu să se renască speranțe pentru reinvierea întrecei alianțe. În privința acestei alianțe, diarul „Nowosti” observă, că ori-cât de însemnate ar fi relațiunile amicale ale Rusiei cu Germania și Austria, totuși este de dorit, ca ele se n'ăibă unu caracteru esclusiv, căci atunci ar puté fi slăbite bunele relațiuni, ce Rusia voiesce să întrețină cu alte state.

În ședința dela 12 Febr. camera franceasă a hotărât, ca de aci încolo să se acorde indemnități indivișiloru condamați de tribunale și a căroru nevinovăția s'ar recunoșce mai târziu.

Budgetulu sancționat de principele Bulgariei espune la venituri 33.191.300 franci și la cheltueli 34.722.423; deci unu deficitu de 1.531.123 franci.

Conflictulu dintre Pôrta și Patriarculu ecumenic — serie „Débats” — a provocat o mare agitația între poporațiile de rasă grăcă supuse dominațiunii otomane. Creștiani, cari sunt, dintre toți Grecii, cari-au rămasu supuși Sultanului, cei mai dispuși spre revindicare independentei lor, pară gata a luă ca pretextu neînțelegerile miniștriloru lui Abdul Hamid cu Fanarul, pentru a organiză o nouă revoltă. După depeșele venite, turburări grave ar fi izbucnit în diferite puncte ale insulei și mai cu sêmă la Sphakia. Telegramele publicate de foile angleze mai spun, că guvernulu din Constantinopole a trimis la Salonic și la Smirna ordinele necesare pentru a se trâmte în Creta tôte forțele, de cari se pôte dispune imediat, adecă ceva mai multu de 5000 de ômeni.

Într'o corespondință din Petersburg ce-o publică diarul parisiân „Le Soleil” se dice între altele: „Adevêrul este că suntem fără șefu, fără direcțiune, fără busolă. Alesandru II avé o programă pe cându Alesandru III nu are. Impăretesa este o escelentă mamă de familia, o femcă încântătoare, care ar presidă, cu o grația nespua, la ceremonii și la petreceri. Li lipsesc inse cu desevêșire spiritulu de politică. Impêratulu nu are altu idealu de cât pe Rusia timpurilor trecute. Este unu arheologu încoronat. Personalmente simpaticu, nu știe să vorbescă poporului. Să mai adaugăm și aceea, că lungă-i ședere la Gacina, prelungită-i depărtare de capitală a produsu în totu imperiulu, o impresiune din cele mai superătore. Cu tôte acestea, diverse simptome pară a arêta, că curtea va părăși ér și de astădată defini-

tivă, Petersburgulu peste câte-va luni. De optu zile nu se vorbesce pe aci de cât de noue comploturi, de omoruri și de otrăviri.”

Unu act de recunoștință.

Publicăm cu multă plăcere actulu de mulțămire de mai la vale, căci ne închinăm înaintea meritulu adevêratu.

Ilustrulu Domnă **Baronă Urs**, colonelă c. r. în pens. președintelui comitetulu administrativ alu fondulu școlasticu alu fostulu I. regimentu român de graniță.

Nobilele sêmțeminte ce nutriți pentru națiunea română și viulu interesu naționalu, cari sunt scrise cu litere nesterse în istoria noastră, ne-au făcutu cunoscuți mai de aprôpe cu bunătatea și marimimiositatea inimei Vostre. Ne au arătat, că după ce V'ați sacrificat pentru răscurpărarea bunulu comun și naționalu, adecă după ce nu ați crușat osteneță și spese enorme proprii pentru redobândirea fondulu granițeresc — ați pășit eroicesce pentru salvarea poporulu român din lanțulu întunereculu nesciinței. Ați aflatu drêpta cale a întorce interesele frumosulu fond pentru ajutorarea intelectuală a înșis proprietariloru sêi și a poporulu român, — înființand pretotindeni școli frumose le-ați provêditu cu docenți domni și devotați chiamări lor.

Ilustre Domnule!

Nu putem trece cu vederea momentele cele mai esențiale în viața omenescă; nu putem trece cu vederea osteneță și sacrificiile ce le-ați întemnatu pentru prosperarea și înaintarea culturii și civilizațiunii în sîmulu poporulu nostru și în specialu cu edificarea școlorulu noastre din Hașegă.

Câte și mai câte mii de odrasle se voru ridica la viața privindu cu fața veselă, cătră rașele caldurosulu sôre ce isvoreșce din sciință și cultură.

Deci nu putem trece cu vederea această mare bunătate, care neputându-o altfel a-o resplăti decâtu numai prin mulțămire și recunoștință viuă, ce vine din adênculu inimei tuturoru foștilor granițeri din compania a II-a.

Permiteți-ne ca cu ocaziunea această binevenită pentru atâtea binefaceri și sacrificii, fără de a ne măguli să Vê cerem dela pronia divină viață îndelungată și deplină sănătate, rugându-Vê să binevoiți a ne favorisă și mai depărte cu călduroșă Vostă îngrijire.

Mii de suflete Vê voru prêmări pentru clădirea acestui edificiu pomposu școlar (cu aprôpe 14 mii fl.)

Èr noue acestor de ați concediți-ne a Vê dice din inimă curată: Să trăiesc la mult an sêmênătoriile de cultură și civilizațiune și patrône alu școlii noastre de reuniune granițeresc din Hașegă!

Din ședința adunării generale a foștilor granițeri din compania a II-a a fost. I. regimentu român de graniță ținută în Hașegă la 9 Fauru 1884.

Ioane Casanu, **Nicolae Sânzianu,**
președinte. secretariu.

Reuniunea apostolilor maghiarisării.

Cetim în „Pesti Napló”:

„Reuniunea școlară maghiară este întemeiată. Ea s'a constituit în casa municipalității din Budapesta sub presiul primarulu. Această reuniune s'a născut sub o stea fericită, căci autoritățile capitale au luat o sub protecțiunea lor. În fruntea ei se află primariulu și inspectorulu școlar, ér lor le urmază mii de cetățeni. Dêr această este de ajunsu numai pentru începutu. Budapesta va fi maghiarisată înainte de ce se va termină secululu acesta.*) Dêr și în privința această se va deschide unu câmpu de muncă pentru Reuniune, pentru că va fi de lipsă, de a îngrijă, ca să învețe limba maghiară acci locuitori ai capitalei, cari vin și se aședă în capitală și nu vorbescă limba unghurească chiar și cându n'ar mai puté fi nici o îndoelă despre maghiarismulu lor.

*) Până la capêtu secululu alu XIX-lea mai avem cu anul acesta 17 ani și apoi vomu numeră 1900 ani dela născerea mântuitorulu omeniei. Dacă ne uităm la progresele, ce le-a făcutu maghiarisarea în cei 17 ani trecuți dela înăgurarea sistemulu actualu maghiarisatoru, vedem că rezultatele suntă foarte modeste cu tôte presiunile și persecuțiunile cele mai violente din partea Maghiarilor în contra elementor nemaghiare, de unde trebuie se deducem după tôte raționamentele matematice, că presupundu chiar că până atunci Maghiarii voru puté continuă în pace nebunescile lor experimente, este imposibilu ca până la 1900 să se realizeze visulu de aur alu șovinismulu maghiar. — Red.

Și cât de departe suntem noi încă astăzi de acesta! Încă se oferescă la noi însine astăzi mii de ocaziuni pentru activitatea socială, chiar și în capitală, căci deși este — cu dué excepțiuni — în fiecare școlă publică din Budapesta limba maghiară, limba instrucțiunii, totuși viața afară din școlă regermanisază copiii în familii *) în oficine, în fabrici, în pravălii (bolte) se paralisază de multe ori instrucțiunea din școlă. Reuniunea cea nouă școlară maghiară este așa organizată, că fiecare cercu își are unu comitetu particularu, care cunoșce problemele din cerculu sêu și le resolvă. Tôtă capitala formăză numai o Reuniune și stă sub o conducere centrală.

Să aplicăm exemplulu acesta la comitate (județe). Să presupunem, că și comitatulu Pesta sub conducerea entusiasmatalu sêu vice-comite și a escelentulu sêu inspectoru școlar formăză o Reuniune maghiară școlară; și această ar sta asemenea sub administrațiune centrală și fiecare subprefectură și fiecare orașu cu magistratu regulat și — ar avé comitetulu sêu particularu, care ar resolvă afacerile sale cercuale. Și aici ar fi multu de lucru, căci în fiecare cercu sunt comune slovace, sêrbesci și șvabesci, cari astăzi sunt de capulu lor sêu încredințate preoților și învățătorilor lor, cari, și dacă ar vrea n'ar puté face nimic spre a maghiarisă comunele și celu multu ar puté priveghiă asupra instrucțiunii limbei maghiare în interesulu legii. Èr domni și onorațorii din satu puțin se interesază de instrucțiunea poporulu și vorbescă cu sătenii în limba lor. Îndată ce ar esistă o Reuniune școlară maghiară într'unu comitat, s'ar schimbă lucrulu. Din cerculu Vașului se dicem, că Reuniunea ar câștigă numai 500—600 de membri, pentru că taxa este mică. Aceștia ar luă sêmă la tôte, câte se întemplă în cerculu lor și în satulu lor și s'ar face zeloși a postoli ai maghiarisării. Jumătate din banii încuși s'ar folosi din partea comitetulu pentru a premiă pe cei mai zeloși învățatori întru propagarea maghiarisării în comunele nemaghiare, pentru procurarea de cărți maghiare și pentru premiarea școlariloru celor mai buni și ceilalți bani s'ar trimite la președintele Reuniunii din comitat, care după dispozițiunile directoriloru i-ar trâmte apoi unde ar fi mai multu de lipsă.

Așa d. e. la Körös, Czegled, Felegyháza ș. a. și comunele maghiare ar participă și ar ajuta tôte ca, să se maghiariseze comunele nemaghiare Harta, Kis-Körös, Raczkeve, Csepel, Szent-Endre, Pomaz ș. a. și în generațiunea următoare comitatulu Pestei din centrulu țerii nu ar mai fi ținutul cu limbi amestecate, ce este astăzi.

Și acum mergem mai departe: Comitatele Weissenburg, Tolna, Granu (Strigoniu), Somoghu, ba chiar părțile cele mai maghiare ale comitatulu Solnocu, Haiducu și Szabolci procedu totu așa. Reuniunile se formăză pretotindeni și anunță tôte alăturarea lor la Reuniunea școlară maghiară din Budapesta. Statutele prevêdu această și se voru modifica, dacă va fi de lipsă spre a ușură câtu mai multu organizarea reuniunii în tôte țera. Alăturarea se face simplu prin aceea, că președinții reuniuniloru din provinciă se facu membri ai comitetulu centralu și prin această alăturarea se ajunge marele scopu, ca precum Schulvereinulu germanu, așa și celu maghiar cu tôte lățirea lui se formeze numai o singură societate și să se lățescă în tôte țera ca Cruc roșă.

Dacă vomu dobândi și această și reuniunea va avé pretotindeni câteva mii de membri, cari plătescă câte 30 cr. pe lună, atunci veniturile reuniunii se potu urcă la o sumă însemnată, și această ar fi — se știe centrulu — de ajunsu spre a sparge zidurile panslavismulu și dacoromanismulu (unde rămâne germanismulu? Red. G. Tr.). Centrulu își pôte alege de exemplu problema, de a smulge comitatulu Thurocz din mânil Slovaciloru sêu de a luă cu asaltu valea Murêșului în Ardêlu și astfel cu agitațiunile sale sistematice pôte să sêvêșescă în școli opera lățirii maghiarismulu și să respingă și împiedece valachisarea și slovacisarea. . . .

*) Așa dêră cu tôte școlile maghiare, totu potu să facă din copiii de nêmtu Unguri. — Red.

Astfelu introduce „Pesti Napló“ raportul său despre adunarea constituantă a reuniunii scolare maghiare, care comunică și cuventarea de deschidere a președintelui provisoriu Komoroczy. Acesta exprimă speranța, că reuniunea va da un avânt mare maghiarisării în totă țera, și după ce laudă autoritățile comunale pestane pentru zelul ce-lu desvôltă în interesul maghiarisării și după ce mai accentuă marile jertfe, ce le-a adus deja capitala pe altarul maghiarisării dese, că ea este chemată de a face prin mijlocul acestei reuniuni să reînviă spiritul național maghiar.

De președinte al adunării fû alesu primarul capitalei Kammermayer. Acesta dese: „Lățirea ideii maghiarismului este problema noastră și promit, că voi face totu, ce voi pute în interesul acestei probleme (viue aplause). După acêsta se primiră statutele unanim și se ale se biroulu reuniunii. Președintele reuniunii e C. Gerloczy vice-primar. Între membrii comitetului sunt d-nii: Emericiu Ivanka, Dr. Paul Hoffmann, M. Wahrmann, Horanszky, Des. Szilágyi ș. a.

„Sieb. d. Tagbl.“ face observarea bună că: acesta este răsboiul organizat în contra naționalităților nemaghiare ale țerei.

„Moda cea mai nouă politică.“

(Continuare.)

După acestea șovinistul autoru atacă și sbicioase într'unu modu foarte necruțatoru pe episcopi și pe magnați, învinuindu mai alesu pe cei d'ântai, că deși au averi enorme, posesiuni în întindere de 128 mile pătrate, totuși pentru scopurile specifice maghiare dau foarte puțină sêu nu dau de locu, apoi serie în privința acêsta cam următoarele:

„Facu prelații noștri unu serviciu mare cauzei naționale prin aceea, că propagă maghiarisarea? Este ôre fiecare episcopatu o fortăreță puternică a maghiarismului, fiecare biserică catolică o espositură a maghiarisării? Într'adevăr organizațiunea bisericeii catolice ar fi chiaru aptă de a realisă astfelu de probleme. Biserica catolică stă în necesu strînsu cu statulu, ea este și astăzi o parte integrantă a statului maghiar. Episcopulu este unu mare domn. Elu mînuiește o disciplină mai rigurosă decătă unu comandant. Fiecare preotă jură supunere necondiționată; elu e obligat a ascultă orbese. La casa de reședință, episcopulu are putere nemărginită asupra lui; elu îl pôte pedepsi, și trâmite într'o mănăstire. Clerulu nu e alesu de popor, deș este independentu de acesta. Credincioșii mireni ai bisericeii catolice n'au nieri influință asupra regimentului bisericescu. Și nieri că este cu puțință a avé, Aședemintulu fundamentalu al bisericeii catolice e puterea episcopescă. Tesele referitoare la acêsta ale dreptului canonic sunt încorporate în corpus iuris. Biserica catolică ca institutu absolutisticeu ar fi prin urmare aptă de minune de a realisă scopuri politice și astfelu maghiarisarea. Autonomia protestantă e cu totul altaceva. Acolo joca și elementulu mirănu unu rol. Autoritatea superiôră nu exercită putere necondiționată asupra preotului. De aceea nu e mirare, că panslavismulu s'a încuibat în autonomia bisericeii evanghelice din Ungaria de susu. Însé trebuie să recunoșcemu celu puțină, că autoritățile superiøre și cuventulu bisericescu facu totu, spre a stîrpi neghina. Acêstă nișuință are chiaru succesu. Decă ar fi se n'aibă succesu deplinu, bărbații, cari stau în fruntea bisericeii evanghelice, după cum sum eu convinsu, mai curêndu s'ar arêta gata, să rêștrîngă autonomia, decătă să s'afere o organizațiune în contra cauzei maghiare sub nantaua religiunii. Dêr ôre prelații catolici aruncă voru organizațiunea absolutisticeă a puterii lor în cumpênă pentru maghiarisare? N'amu vêdutu încă nieri unu prelatu, care să fie pusu scopurile maghiare înaintea celor bisericesci. Așa ceva nu zace în natura bisericeii catolice; ea vorbește credincioșiloru sêi într'o limbă, care ei nu o pricepu. Și nieri că pôte vorbi altfelu. Nu mai esistă nieri o îndoielă, că ea nu se va grăbi a folosi ocaziunea spre maghiarisare în modu sistematicu. Nieri nu mai vorbescă despre aceea, că liturgia latină, dominațiunea limbei latine în biserică și în educațiunea preoțiloru preste totu nu este favorabilă maghiarisării.

Predica nu este până atunc maghiară, până ce credincioșii nu dorescu, ca să fie. Maghiarisarea datoresce mare mulțămintă numai la singuratic pleban, ér nu prelațiloru. Singuru Arnoldu Ipolyi scie să unescă maghiarisarea cu scopurile bisericesci în favorul acleia. Elu persecută slavismulu cu totă puterea

organismului bisericescu. Decă toți episcopii noștri, în a căroru jurisdicțiune se află ținuturi locuite de mai multe naționalități, ar lucră astfelu, biserica catolică ar face servicii enorme cauzei maghiare.“

Afirmarea, că episcopii catolici nu lucră de felu în interesul maghiarisării, nu se unesc de felu cu lauda, ce deputatul Mauriciu Jokai le-a datu în dieta Ungariei de repeșite-ori; că ei sunt o puternică columnă a maghiarismulu, și spre durerea naționalitățiloru nieri cu faptele. Autorulu broșurei dovedese numai, că este unu șovinist încarnat, și că setea lui pentru opera maghiarisării, în alu cărei serviciu nu numai Ipolyi, ci și alți episcopi, ca Schlauch ș. al. își punu „absolutistice“ loră putere bisericescă, nu se pôte stêmpêra. Elu impută episcopatului șovăire politică, că în anul 1850 a înclinat spre Austria, și-lu amenință cu confiscarea bunurilor bisericesci, scriind: „Tisza Kálmán a făcutu în anul trecut, citându pe lordulu Beaconsfield, alusiune la bunurile bisericesci. Cestiunea despre natura juridică a fondului religios și alu studiiloru ocîpă încă de multu timpu dieta Ungariei. Însé ea cu tôte acestea încă totu dorme. Una însé e sigură, că calvinistulu Tisza nu va luă bunurile episcopiloru catolici. Asta va face o unu ministru și unu guvern catolicu. Până atunc nieri eu nu voi să deșeptu din somnu acêstă cestiune. Ba eu cred, că în timpul celu mai apropiat nu se va pute atinge nimenea de bunurile preoțesci. Prăpastia deficitulu o să le înghiță pe tôte, și deficitulu totu o să rêmână; din contră s'ar nimici cea din urmă rezervă a averii naționale. De aceea ea trebuie păstrată pentru vremuri de mari crise, cându — de cuva va sosi timpul acelu — acêstu pondu va fi de lipsă pentru marea cumpênă națională. Căci e de prisos a mai documentă, istoria popôrelor apusene dovedese acêsta, că bunurile preoțesci nu forméză avere sêu proprietate privată, de care nu e permis a se atinge nimenea, sub nieri o împrejurare. Biserica a păstrat bunurile sale spre scopuri politice, nu pentru avere privată. Biserica cră atuncia statulu însuși, bunurile ei erau tocmai așa ale statului, precum erau bunurile coronei. Întemplantu-se, ca biserica catolică să se despartă cu totul și pentru totdeuna de stat, atunc ea ar pute luă cu sine numai o desdaunare corespundătoare, uer nu și bunurile. De aceea nu este în interesul ei, ca prin renitența sa în contra progresulu să accelereze despărțirea definitivă. Singuratic voer au atrasu atențiunea episcopatului la fiecare conflictu dela 1848 încôce asupra acestei cestiuni. Decă episcopatul doresce să mai aibă bunurile pe timp îndelungatu, se nu se pună în cale nișuințelor statului și ale societății.“

La altu locu istorisece Timoleonu despre primatele Simor: „Se dice — și că ôre e adevăratu sêu nu, nu voi să mă pronunț, — că elu se teme de confiscarea bunurilor bisericesci și a colosalor venituri ale arhiepiscopatului de Granu (Strigoniu), le depune în banca națională din Anglia în favorul bisericeii. Atăta e sigură, că elu trăiesce câtu se pôte de simplu, ba chiaru în modestă sêracie, ceea ce la o avere așa de colosală este de mirare.“

Din istoria Ungariei estrage Timoleonu unu pomelnicu întregu de păcate de ale clerulu. Arhiepiscopulu Gregoriu din Strigoniu a vrut să prefacă Ungaria la începutulu secululu alu 14-lea într'unu statu papal, în „Regnum Marianum“. Totu ajutorulu papatului înainte luptei dela Mohaci a constatu într'o miă de galben pentru înarmare în contra Turciloru. Primatele Kolonics a vrut să degradeze Ungaria la o provincie austriacă la sfêșitul véculu alu 17-lea. Episcopii catolici au înscenat persecuțiunile protestanțiloru, tribunalulu de sânge din Pojuna, care a despoiat 300 de familii protestante de avere, de libertate și de viață. În anii 1830 și 1840 ei se luptară în contra căsătoriei mixte între catolici și protestanți, tocmai ca astăzi în contra proiectulu de lege pentru căsătoriile între Creștini și Evrei. C'unu cuvêntu, ei au fostu, serie Timoleon, „mai ultramontan decătă sfinții părinți, mai pașiști decătă Papa.“ (Va urmă.)

Sătmaru 19 Faurariu 1884.

Domnule Redactor! Totu am așteptat, ca cineva dintre noi puțin, cari ne aflăm pe aici prin Sătmaru, să Vê aducă la cunoștință o faptă pe câtu de caracteristică pe atăt și de brutală a aceloră, cu cari voiesce „Viitorul“ a vê încercă cu totu de adinsulu.

Advocatulu român Ioan Savanyu ca membru alu casinei maghiare din Sătmaru, sciind că 15 Români sunt membri ordinari — își înscrie

în cartea de moțiuni, ce se află pe mēsa casinei, rugarea, ca comitetulu cu considerare la acei 15 membri români, să binevoiescă a prenumera și o fôia română, însirând după titlu tôte foile nôstre politice din Transilvania și Ungaria, declarând, că chiaru și pe „Viitorul“ îl primesce numai ca să fie și unu diaru redigiatu în limba română în casină.

Mare fû însé consternarea în tabera Maghiariloru, pe strade, în casină, ba chiaru și în localitățile tribunalulu fû atacat acêstu bravu tineru român. Lui nieri că-i pasă. Așteptu verdictulu comitetulu, celu puțin voi fi informatu deplin, dese elu. Verdictulu n'a întârșiat; se aduse hotărîrea, că: „Comitetulu cu privire și considerare la membrii casinei crede de superflu de a mai prenumera unu diaru românescu. Nu am fi priceput acêstu conclusu de cumva nu ne-ar fi succesu a străbate până la comentarea lui. În sesiunea comitetulu anume s'a decis, că de ôre ce membrii români toți cunosc limba maghiară e superflu unu diaru românescu“ va se dică sunt foi unguresci, se ne nutrim din acestea — nu e de lipsă, ba este opritu a ceti diare românesci. Din partea noastră s'au luat aceste la cunoștință, mâna de înfrățire fû respinsă brutală și noi suntem cu o esperință mai bogată.

Aici însé nu s'a mărginit lucrulu. O fôie locală veni și aduse mulțămirii comitetulu pentru faptul patrioticu sêvșit prin respingerea și desprețirea limbei românesci, accentuând aspru, că s'a împiedecat a se profană trecutul gloriosu alu casinei, și a se manj sala de cetitu cu o fôie românescă. La acêstu articolu alu fôiei locale a respunsu avocatulu Savanyu cu o adevărată bărbăție și forte obiectiv, respingêndu bârfele scriitorulu, și declarandul de unu pigmeu și neom. Replica lungă n'a lipsitu, care însé — nefiindu-i iertat lui Savanyu ca unui bărbatu cultu a respunde — rêmase și până azi fără de respuns.

Dilele acestea mă convinse, că ura fraților Maghiari este la culme, căci încă și pagin a ceea din cartea de moțiuni, pe care a fostu scrisă rugarea lui Savanyu, o au rupt și nimicitu din carte, ca nu cumva vr'unu Român în viitor să se pôtă provoca la acele vr'o câteva șiruri puresce din o inimă românescă.

În astfelu de împrejurări față de astfelu de fapte ale Maghiariloru multu me eufet de modulu, prin care frații rêtăciți dela „Viitorul“ speră, a realisă înfrățirea noastră cu Maghiarii, cari precum se vede voiescu cu fier și foc a ne stêrpi limba.

Noi însé avem mângăiere după acêstu casu căci vr'o câțiva Români, de aici, cari însé nu și cunosc limba se treșiră și de atunci cu fală se declară, că sunt Români și le pare pré bine că cunoscă înțeleranța maghiară.

Puulu Codrului.

Nota Redacțiunii. Decisiunea comitetulu casinei maghiare din Sătmaru este unu afrontu mare pentru membrii români ai acelei casine, cari erau îndreptățiti a cere să se aboneze unu diaru român și atunc cându ar fi fost numai 5 însi, nu 15. De aceea ei nu potă da altu respunsu mai nemeritu, decătă să părăsescă casina, care le desprețese limba și naționalitatea românescă și se întemeieze unu cereu de lectură alu lor propriu. Noi suntem gata de a-i sprijini trâmîndu-le gratis diarul nostru și sperăm că și alți confrăți ai noștri îi voru sprijini în asemenea modu, până cându le va succede a-și mări cereulu membriloru și prin urmare și venitul din care se pôtă plăti abonamentele.

Diverse.

(Estudiantina spanola.) Studenții spanioli cari au concertat mai în urmă în Clușiu au datu și la noi, Lună sêră în sala otelulu Nr. 1. unu concertu, care a fost forte bine cercetat. În orchestrulu lor era reprezentat instrumentulu naționalu spaniolu numitu „Bandurria“ care sêmănă cu cobza lăutariloru români, apoi gitarră și violina; nu putem uita nieri de castagnetele obișnuite, cari indică așa de frumos ritmulu la cântecele de jocu spanioli. Spanioli noștri tineri, frumoși, îmbrăcați în pitoresculu costumu

alu studenților spanioli, scieră să ne încante cu arta predării lor și cu dulceața ritmului cântecelor spaniole. Aplauzele nu mai încetau, la sfârșit când au cântat cântecul Estudiantinei !!! Ole !!! pe care ni l-a comunicat amabilul „Estudiante de ingeniero” Alfredo Blanco, și alu căruia refrenu este :

„A la jota jota dela Estudiantina
!!! Ole !!!

„Todo cuerpo bueno siempre se domina” care va se dăcă românește : La cântecul Estudiantinei !! hei !! fiecă corpă bună totdeauna se domină (stăpânește). Păcatu numai, că orchestrul nu eră compusă din mai mulți inși, cum e obiceiul în Spania. De aici studenții spanioli au plecatu la Sibiu și după ce voru mai visită unulu său doue orașe din Ardele, voru trece în România.

(Circul Sidoli.) D-nu Sidoli sosese Vineri cu trupa sa la Brașov și Sâmbătă seară va da prima reprezentațiune în circuitu nou clădită de lângă Porța Vamei.

(Orchestra opidană din Blaj) arangază unu Balu, care se va ține în 23 Februaru st. n. a. e. în „Otelul Național”. Musica va fi cea militară dela regimentulu nr. 50 din Alba-Julia. Orchestra opidană va esecută : Mersula Plevnei, Mersula Sinaiei și „Regina Balului”, Mazur comp. de Aug. Unguru.

(În Biserica albă) se va arangia în 1 Marte st. n. la Otelul „Stadt Wien” o Serată de cantu cu reprezentare teatrală și jocu de cântă corul vocală română după următoarea programă : 1. „Cântecul gîntei latine” de Alesandri, coru bărbătescu. 2. „Cântul nopții” coră mestecată cu acompaniarea muziceii. 3. „Feciora Maria” coră bărbătescu. 4. „Cântecă de primăveră” coră mestec. cu acomp. muziceii. 5. „Rămășagulă”, vodevilu în unu actă de Alesandri. Apoi va urmă dansulu. După ora de pauză va produce tinerimea română din Oravița ealușerulu, bătuta și hora.

(Pompierii voluntari Sălișteni) voru arangia unu balu la 11/23 Februaru a. e. în edificiulu școlii din Săliște. Venitulă curată e destinată pentru fondulu reuniunii.

(Direcțiunea școlară din Hondolu) va arangia unu balu în 11/23 Februaru în sala de dansu din Certes. Venitulă acestui balu e destinatu pentru clădirea școlii din Hondolu. Ofertele sunt a se adresă d-lui Em. Prodanu în Hondolu.

(Poste rurale în Dobrogea.) Dé vr'o câteva zile s'au înființat expedițiuni rurale și în județul Tulcea, publiculă atâtă țărănescă câtă și orașănescă nu pôte fi decâtă foarte satisfăcută și recunoscătoră bunei sollicitudinii a onor. capu alu județului, căci corespondența începe a sosi mai regulată.

(Căsătorii între condamnați.) Septemăna trecută au plecată din Bordeaux la Noua Caledonie (o insulă a Francesilor în Oceania, unde se deporteză osândiții), unu convoiu de 50 de condamnate, strînse de prin cele 6 aresturi principale de femei din Franca. Aceste femei se ducă să se mărite cu arestații internați în acea insulă. E curiosu a se sci, cum se recrutază aceste voluntare pentru căsătorii. O inspectore generală de temniță se duce la o închisore, chiamă femeile și intră, care din ele vrea să mērgă să se căsătorească cu osândiții din Noua Caledonia. Cele cari primeseu se trāmită la Bordeaux, se îmbarcă într'unu vaporă și plecă. Cândă ajungă în insulă, femeile sunt împărțite în doue stabilimente religioase, unulu din Numea, altulu din Burail. Arestații de antăia categorii, adecă acei cari au purtare bună, și cari au se primeseu și câte o bucată de pământu, sunt vestiți de sosirea femeilor. Dēcă sunt flăcăi sēu vėduv, și dēcă voescu să se însore, se ducă la Numea sēu la Burail, vėdu femeile, și-și alegă câte una. Cândă căsătorie e hotărītă, administrația dă femeii unu trusou (zestre). Bărbatulă de asemeiea, la intrarea în megnăgiu, primeseu vr'o favore. Corabia, care va plecă septemăna acēsta duce și vr'o câteva femei cu copii lor, cari-și au bărbaiți în insulă, și cari au primitu autorisarea să se ducă să trăiescă cu dēnșii acolo. În vėculă trecută se făcea ușoră căsătorie între osēndiții ce se trimeteau în insule. Pe malulă mării, unde așteptă corabia, se făceau doue grămețt : una de bărbat și alta de femei. Căpitanulă corăbiei luă cum se întēplă pe unu omă dintr'o grămadă, o femeă din altă, îi binecuvēntă și-i îmbarcă. Nu mai avē grijă pe drum. Fiecare eră datoră să-și păzescă femea.

Uniculă modă mai bună și mai efină pentru comande !

Articulele și obiectele înșirate aci, se potă procura dela firmele cele mai renumite, mai efină și mai siguru, exclusivă numai prin redacțiunea dela „Nemzetközi Hirdető” (Budapesta VII. Károlykör 7).

Se asigurază următoarele avantaje : 1. Se trāmită numai articli și obiecte de calitate escelentă, numai dela firmele cele mai renumite, numai cu prețurile originale și numai după tarifele originale. 2. Celu ce va recomandă prin o singură cartă de corespondință își pôte implini tôte lipsele și-și cruță spesele de transportu separată. 3. Din prețulu articulelor și obiectelor înșirate cu stē se iertă 10%, er obiecte cu prețu peste 10 fl. se trāmită francate. 4. Comandele și corespondențele le efectuimă gratis. Spedițiunile le efectueșcă speditorulă de primulu rangă Béla Vajda.

Pentru ori-ce speduire garanția întreită : a firmei, a speditorulă și a lui „N. H.”

I. Articule de leuire.

Rachiu sărată de Brăzay. Cu efectă forte bună, pentru 42 bōle diferite. Nu pôte lipsi din nici o casă. Prețulu 80 și 40 er.

Cafea Hungaria de Ant. Szalady. Cu efectă forte bună pentru cei ce suferă de stomacu sēu catară de mațe ș. a. Efectă estraordinară pentru cei ce pătimeșcă. Neprețnibilă pentru cei sănătoși. Unu chilo 1 fl. 20 er.

Emplastrul universală de Forty. Pentru vindecarea momentană a orțerei ranc. După tarifa. Unsōrea universală pentru rane, de M. Weiss Prețulu 30 și 50 er.

Berea de sănătate de J. Hoff. Butelia 60 er. — Zaharicale-malata 20 er. — Extracta de malata 70 er. — Berea lui B. Strauss pentru peptu, pilule rēcoritōre și pastile de peptă. După tarifa. — Pilule de sănătate carpatine 21 er. din magazinulu lui Friedrich. Bune contra tusei, serofulei și durerii de peptă.

Articule de leuire din magazinulu lui Iosifu Török. Olen pentru crescerea barbei 2 fl. 60 er. Vas bravais 3 fl. — În deosebr se recomandă :

Esența de ochi de Dr. Lebois, apa de cura pentru ochi, din Franca cu efectă neprețniveră și spre întărirea ochiloră sănătoși, în cătă nu pôte lipsi din nici o familiă neincungiurată de lipsă pentru ochi debili, suferitori și preste totă pentru ori-ce bōlă de ochi, pentru că este recomandată de cei mai renumiți medici. Afară de J. Török se mai capetă la conducătorulă L. Müller, strada Soroksár 4. Prețulu unei sticle 90 er

Esenta de pelin. Medicină premiată cu medalia de aură, bună în casu de catară de intestine, în lipsa de apētitu etc. Mestecată cu vinu roșiu, dă celu mai bunu pelin. Afară de I. Török se mai pôte capetă la Iacobu Müller (strada Rostely — casa propriă) prețulu 50 er. Butelia mare (1 1/2 litră) 3 fl. 50 er.

Panză pentru podagristi din farmacia lui I. Török.

Săpunu de plante-sultană de Nemencsek, contra bōleloră de piele, pete de ficatu și de sōre, mātrea și migrenă. Prețulu 35 er.

Afară de aceste ori-ce articule de leuire după tarifa.

II. Articule de toaletă.

Pudră „Blaha” din parfumeria lui M. Müller Totu de acolo se capetă tôte soiurile de articule de toaletă și parfumerii.

„Juno cremă”, compusă din substanțe nestricăcioase, fără minerale, contra peteloră de ficatu și de sōre 1 fl. 50 er. „Juno pasta” face pelea alba ca neua 2 fl. ; „Juno pudră” 60 er. recomandată forte de institutele chemice din Viena și Budapesta. Tôte aceste sunt forte căutate.

Văpsē nouă ungarică pentru pēru, care redă colōrea originală, de Tokody, Prețulu 2 fl. 50 er.

Săpunu aromatică Sultană, neincungiurabilă în odaia de toaletă, efectulu recunoscutu, 3 bucată 1 fl. de Nemencsik.

Alifă pentru crescerea pērului. Secretu familiară a lui R. Hausner. Prețulu 1. fl. 40 er. Afară de aceste ori-ce articule de toaletă.

III. Articule de economiă și de economiă casnică.

Fabricatele „Primei fabricē ungarice de unsōre nēgră pentru pei”. Unsōre nēgră pentru pei 1 fl. 20 er. galbină 1 fl. 50 er. Lacu duplu venețian 60 er. de Nemencsek, furnisorulu curții archid. Iosifu. Furnisorulă la miliția etc.

Cleiu rece universală de Singer pentru lipirea vaselor, sticleloră, lemneloră, pipe-loră și a peiloră. 20 er.

Lacu de Mosanszky. Curățitoră de metalu, de Nemencsek 10 er. Pravă de insecte de

Polseh 1 fl. Pravă pentru stīpirea cloșaniloră de Reiss 1 fl.

Afară de aceste ori-ce articli de economiă și de economiă casnică cu prețulu originalu.

Marfe de modă, vestminte.

Marfe de modă și vestminte albe pentru bărbat, de L. Karikás. Vestminte albe de sănătate și îmbrăcăminte de dr. August Jäger din magazinulu principală din Budapesta. Pelării din fabrica lui N. Nyerges.

Marfe de modă pentru dame dela furnisorii de curte Monasterly și Kuzmik. Vestminte femeescă de Friedrich, fostu croitorulă a lui Alter și Kiss.

Ghete (tipic) din fabrica lui Stefan Lőrincz, pentru bărbat, dame și copii.

Afară de aceste orice marfe, cu prețulu originalu de tarifa.

Diverse.

Se recomandă productele de spirită, drojdi de bere, liqueur, rum și esența de oțetă, din fabrica societății Gschwindt. Fabrica și baia : Józsefváros, Úllői ut. Magazinulu principală : Károly körut 17, în casa baronulă Orezy.

Mobile dela prima societate industrială de mobile. Seamnă de exceleția pentru 16 scopuri de C. Schöberl. Sine de ban, de Fr. Wiese, furnisoră la curte. Mobile de fera, de H. Stitz. Imbrăcăminte de pată, dela furnisorulu eurții T. Hüttl.

Sticlării din fabrica lui Stölzle și fi, din fabrica lui B. Kocsik. Recuisite pentru cai de L. Szigeti. Recuisite de gimnastică, unelte, petri de mōră, recuisite de cuiță, de Geitner și Rausch.

Biliarde și mese de jocu de J. Gyöngyössy. „Ariston” instrumentu musicală ce cântă de sine, 25 fl., din magazinulu principală. „Orchestra” orchestră admirabilă, cântă de sine, dela 1000 fl. în susu, din fabr. princip. Clavire din fabrică lui Lédeczy.

Pusei de vėnată, pistole etc. la furnisorulu de curte Kirner. Recuisite de vėnată și pentru călătoriă, dela T. Kertész.

Mașine economice, de N. Fehér. Mașine de cusut de Neidlinger. Instrumente necesare pentru măestrii de Geitner și Rausch.

Cele mai eminate vinuri spumegătore din Franca dela L. Müller, reprezentantele firmei Jaques Louis Frères în Budapesta Grand vin de la couronne 3 fl. 80 er. Carte blanche 1-ere choix 3 fl. 50 er.

Esențe pentru gătirea liqueuriloră de ori-ce soi, din fabrica lui A. Waterich.

Portrete frumose succese din laboratorulu lui J. Neumann. Zugrăvite cu cărbune 3 fl., cu cretă 6 fl., cu oleu (mărimea întregă) dela 8 fl. în susu. Icoņele se predau nevătēmate. Stindarte cu portrete pentru alegeri, din laboratorulu lui J. Neumann.

Lucruri de gravură, sigile, stampilii, marea de sigilă, monograme, cu prețulu celu mai efinu.

Din farmacia lui Faczányi se capetă următoarele articule de leuire : 1. Mustarulu dulce de Faczányi Cu efectă estraordinară și eminentă siguru contra catarului, guturală de mațe și de stomacu etc. în casu de lipsă de apētitu, recunoscută de mai mulți cu recomandățiuni numeroșe, veritabile și sincere. Prețulu : 1 fl. sēu 50 er. — 2. Săpunu Fhenil, celu mai bunu săpunu de leuire 1 fl. — 3. Rachiu săratu în compozițiunea cea mai veritabilă, uniculu cu efectu siguru, 80 și 40 er. — 4. Hartiă contra rheumei, vindecă momentan ori-ce durere de dinți, capă și rheumă.

Cuntu cuvēntu, orice obiectă și articulu, se prepară și trāmite conforma tarifei tipărite.

Primulu locă centrală de speduire a tuturoră producteloră, articuleloră și fabricateloră de exportu din Ungaria (vin de Tōcai, menes, din ținutulă Balaton, prin L. Vomossy, bere de Kōbánya, dela Dittrich și Gottschlig, pipe de Semnitz dela F. Heller feră ungurescă, oțel etc. dela P. C. Vadhus, lampe, hartiă, săpunu, paprică (ardei) de Seghedin etc.) procurându-le tôte dela isvōrele cele mai directe, cu prețuri ficsate și cu prețulu stabilitu în tarifa respectiveloră firme. E de ajunsă a adresă o cartă de corespondință la redacțiunea :

„Nemzetközi Hirdető.”

(Budapesta VII. Károly körut 7.)

Efectuire promptă, onorabilă și grabnică.

1—7

Numere complete dela începutulă anului să mai află.

Editorulă : Iacobu Muresianu.

Redactorulă responsabilă : Dr. Aurel Muresianu.

Tipografia : Ioană Gött și fiulă Henrich.